

Evalueringsrapport

Menneske og Vind

d. 12. April 2019

Udarbejdet af zoomstory v. Miguel Gasull-Wrisberg og Bjarne Solberg

*Vi bruger hinanden for lidt og vi ser for lidt af hinandens ressourcer og muligheder.
Jeg tænker faktisk, at det er meget modigt at sætte os sammen på den måde.*

Rikke Nyvang, antropolog og videnskabsperson i projekt "Menneske og Vind" på Hanstholm Fyr, 2019.

Indholdsfortegnelse	2
1.0 Indledning	3
1.1 Menneske og Vind	
2.0 Baggrund	4
2.1 Forhistorie	4
2.2 Biografier	5
3.0 Evalueringsmetode og undersøgelsesgrundlag	7
3.1 Dataindsamling	7
3.2 Valg af evalueringsdesign- og metode	7
3.3 Undersøgelsesfokus	7
3.4 Fravalg	8
3.5 Begrebet samskabelse – betydning og definition	9
3.6 Kunst og videnskab – referencer fra ind- og udland	10
4.0 Proces	12
4.1 Indledning	12
4.2 Vind og lokation	12
4.3 Lokal interaktion	14
4.4 Observation	15
5.0 Samskabelse	16
5.1 Indledning	16
5.2 Inspiration	16
5.3 Interaktion	17
5.4 Facilitering	20
6.0 Konference	21
6.1 Indledning	21
6.2 Samskabelse	22
6.3 Overvejelser	23
7.0 Sammenfatning og diskussion	24
7.1 Menneske og Vind – et spørgsmål om kommunikation og anerkendelse	24
7.2 Samskabelse – et spørgsmål om kommunikation	25
7.3 Lokal interaktion – et spørgsmål om anerkendelse	26

1.0 Indledning

1.1 Menneske og Vind

Optakten til projekt "Menneske og Vind" startede ud med et open-call i begyndelsen af 2018, lagt ud på nettet for at tiltrække kunstnere og videnskabspersoner. Målsætningen var at sætte en kunstner og videnskabsperson sammen med en forventning om gensidig inspiration og samskabelse. Derudover lagde man vægt på interaktion med lokalsamfundet.

Nu er der gået et år og fem kunstnere og tre videnskabspersoner har mærket vinden og fået Hanstholm ind under huden. Der er skabt kunstneriske værker og videnskabelige arbejder. Det har givet genlyd i lokalsamfundet og skabt relationer på kryds og tværs blandt kunstnere og videnskabspersoner. Mest af alt er drømmen om Hanstholm Fyr som et mødested for kultur med appel til et regionalt, nationalt og internationalt publikum blevet muligt og realiserbart. Et mødested for fagfolk og lokale kræfter en realitet med allerede nuværende tilbud om tidssvarende kunstneriske værksteder og skabt liv i det 176 år gamle fyr i Hanstholm.

Projekt "Menneske og Vind" har været den motor og den drivkraft, som har skabt liv i Hanstholm Fyr. Men hvad har man lært? Hvilke erfaringer er der gjort? Er der opstået gensidig inspiration mellem kunstner og videnskabsperson? Er et abstrakt begreb som samskabelse muligt at praktisere på tværs af faggrænser? Og er interaktionen med lokalsamfundet blevet realiseret?

Det er målsætningen med de 9 korte film og denne evalueringsrapport at give et bud på disse spørgsmål. Ifølge analyserne og den endelige sammenfatning er der op til flere eksempler på gensidig inspiration og det tyder på at der er blevet realiseret den samskabelse man forstår som samskabelse i projektet. Men der er også udfordringer og denne evaluering anbefaler at man bør indtænke kommunikative strategier for at understøtte samskabelsen. Selvom der også er eksempler på at samskabelsen er blevet realiseret – ikke på grund af kommunikativ strategi, men fordi der var et match af individer, som responderede på hinanden.

En anden og sidste pointe i evalueringen er den lokale interaktion, som har været et krav fra starten af. Men en ting er at operere efter et projektkrav en anden ting er hvad betyder det så? Hvilken effekt har det på de deltagere, som interagerer med lokalsamfundet? Konklusionen er at der opstår en anerkendelsesproces, der går udover projektbeskrivelsens lokale interaktionskrav. Og det er evalueringens pointe at det skaber nye muligheder hvis man formår at understøtte de anerkendelsesprocesser som der kan opstå.

God læsning.

2.0 Baggrund

2.1 Forhistorie

Projekt "Menneske og Vind" har været på en lang rejse før det bliver søsat ved den først ankomne resident, billedkunstner Jens Settergren den 1. august 2018.

Rejsen starter omtrent 11 år før da Thisted Kommune overtager Hanstholm Fyr i 2007 og efterfølgende i 2013 indhenter 16 millioner kroner til en gennemgribende renovering af Hanstholm Fyr. Før istandsættelsen bliver der gennemført en omfattende borgerinvolvering med lokale og kommunale aktører. Resultatet af processen, udmønter sig i denne vision for Fyret:

Fremtidens Hanstholm fyr arbejder med kunst, natur og mennesker. Fyret skal være mødestedet for fagfolk og lokale kræfter, der sammen udforsker og formidler forholdet mellem natur, kunst og menneske, som det udfolder sig i nutiden og har udfoldet sig i historien. "Naturen i kunsten og kunsten i naturen" bliver udgangspunktet for den aktivitet, refleksion, fordybelse og formidling, som fyrets "sjæl" lægger op til.

Med udgangspunkt i den nye vision for Hanstholm Fyr får Hans Stokholm Kjer, som ansat i Thisted Kommunes Kultur og Fritidsafdeling i 2015 til opgave at gøre Fyret til en selvejende institution og derfra udvikle Hanstholm Fyr til at blive et kulturelt mødested med en bæredygtig økonomi. Der går flere år med udvikling af bestyrelser, vedtægter og en vedvarende økonomisk usikkerhed, før der sker en fundamental forandring.

I efteråret 2017 lykkes det for Hans Stokholm Kjer at skaffe 1,8 millioner kroner hjem til projekt "Menneske og Vind" og på denne måde sikre en udvikling af Hanstholm Fyr. Målsætningen er at gøre Hanstholm Fyr til et levende mødested med etablering af tidssvarende kunstneriske værksteder og hvor intentionen er at tiltrække et regionalt, nationalt og internationalt publikum. Hans Stokholm Kjer får yderligere tildelt rollen som projektleder og leder for Hanstholm Fyr i den periode som projektet kører.

På denne måde er projekt "Menneske og Vind" både et kultur- og videnskabsprojekt men også en up-startsmotor der i løbet af 2018 får Hanstholm Fyr op i omdrejninger til at fungerer som det kulturelle mødested, som det var tiltænkt fra starten af. Kort efter igangsættes det to-årige kunstprojekt Hanstholm Art Space og der er fremtidsplaner om et cafétilbud.

De økonomiske midler til projekt "Menneske og vind" stammer fra Grøn Ordning, hvis midler kommer fra vindmølleproduktion. Formålet med Grøn ordning er at skabe en større lokal accept af vindmøller på land. Og en af argumenterne for at "Menneske og Vind" har modtaget midler fra fonden er netop projektets fokus på vind.

Hanstholm Fyr fungerer efter den klassiske artist-in-residence model, hvor Fyret er et refugium, som indeholder 5 renoverede lejligheder, som kunstnere og videnskabspersoner fra projekt "Menneske og Vind" i løbet af to måneder opholder sig i. Projekt "Menneske og Vind" starter ud den 1. August 2018 og afslutter med en konference den 23-24. Februar 2019.

2.2 Biografier

Der er i projekt "Menneske og Vind" tilknyttet i alt, fem kunstnere og tre videnskabspersoner. De fem kunstnere er følgende:

Billedkunstner Jens Settergren. Født 1989. Uddannelse: Det Jyske Kunstakademi, International Academy of Art Palestine. Medlem af kunstnergruppen og Udstillingsfænomenet Piscine. Jens Settergren realiserer under sit ophold både en skulptur i rustfrit stål med titlen "Mægtig trefork" og står i fyrehaven, Hanstholm Fyr. Er den første resident fra projekt "Menneske og Vind" og bor på Hanstholm Fyr fra august til september måned 2018.

Tekstilkunstner Grethe Wittrock. Født 1964. Uddannet på Danmarks Designskole og Kyoto Seika University. College of fine art. Realiserer skulpturelle værker af skibssejl inspireret af fuglelivet og naturen omkring Hanstholm Fyr. Residerer på Hanstholm Fyr fra oktober til november 2018.

LYD PORT. Lydkunstner og Komponist Mai Ane Pil Siedentopp Christensen. Født 1991. Cand. Musicae i Elektronisk musik og Lydkunst. Den ene halvdel af LYD PORT og realiserer en bog med grafik og tegninger, der inkluderer en lydmontage fra Hanstholm. Residerer på Hanstholm Fyr fra Januar til februar 2018.

LYD PORT. Lydkunstner og Komponist Morten Schmidt Weesch. Født 1985. Cand. Musicae i Elektronisk musik og Lydkunst. Den ene halvdel af LYD PORT og realiserer en bog med grafik og tegninger, der inkluderer en lydmontage fra Hanstholm. Residerer på Hanstholm Fyr fra Januar til februar 2018.

Scenekunstner Lars Lindegaard Gregersen. Født 1977. Scenekunstner, instruktør, artist og musiker. Delt kunstnerisk leder af GLiMT. Udvikler scener til en forestilling med en blanding af akrobatisk fysisk teater med brug af saxofon og med fokus på åndedrættet. Residerer på Hanstholm Fyr fra Januar til februar 2018.

De tre videnskabspersoner er følgende:

Antropolog Rikke Nyvang. Født. Uddannet fra Aarhus Universitet. Gennemfører antropologisk feltarbejde med fokus på sammenhængen mellem kunst, videnskab og lokalbefolkning. Det har resulteret i en udstilling på Hanstholm Fyr med undersøgelse af diverse lokale universer i Hanstholm, såsom en strikkeklub, vodbinderi, pub etc. Residerer på Hanstholm Fyr fra september til oktober 2018.

Cand. Mag. Peder Bo Jørgensen. Født. Moderne kultur og kulturformidling fra Københavns Universitet. Bachelor i historie fra Københavns Universitet. Realiserer en undersøgelse af litterære værker der bruger Thy som lokation for diverse fortællinger. Residerer på Hanstholm Fyr fra oktober til november 2018.

Seniorforsker Morten Fischer Mortensen. Født. Ph.d., cand.scient. Nationalmuseet, Miljøarkæologi og Materialeforskning. Realiserer pollenforskning med prøver fra testcenter Østerild for, at undersøge klimatiske forandringer i naturen indenfor de sidste 3000 år. Residerer på Hanstholm Fyr fra Januar til februar 2018.

3.0 Evalueringsmetode og undersøgelsesgrundlag

3.1 Dataindsamling

Evalueringsrapportens dataindsamling bygger på i alt 14 kvalitative videointerviews, dels med projektets 9 forskellige respondenter, som er de involverede 5 kunstnere, 3 forskere og projektets leder. Og dels 5 respondenter, der deltog som publikum ved den afsluttende konference, som blev afholdt d. 23-24. februar 2019 på Hanstholm Fyr.

3.2 Valg af evalueringsdesign- og metode

Der er i bearbejdningen af denne rapport med tilhørende 9 redigerede film med i alt 14 individuelle videointerviews valgt en visuel og kvalitativ undersøgelsesmetode til evalueringen af projekt "Menneske og Vind". Metoden går ud på at integrere visuel dokumentation i form af videointerviews med en skriftlig rapport, som analyserer og sammenfatter evalueringen i sin helhed.

Metoden bygger i sit udgangspunkt på formativ evaluering. En evalueringsform der fokuserer på de udviklings- og læringsprocesser der opstår i et projektforsløb, hvor det er målsætningen at evalueringen fremmer læringen. Denne læringsdimension er samtidig målsætningen for de videointerviews der er gennemført med de involverede kunstnere, videnskabspersoner og projektets leder. Da fokus i interviewguiden til respondenterne har været på den læring og det udbytte projekt "Menneske og Vind" har fremproduceret hos respondenterne.

3.3 Undersøgelsesfokus

Der er i denne evaluering valgt et undersøgelsesfokus med udgangspunkt i et kvalitativt undersøgelsesdesign, som står på tre ben. De tre ben har fokus på; den "proces", den "samskabelse" og den "lokale interaktion", som projektets deltagere gennemlever og realiserer imens de residerer på Hanstholm Fyr.

Dette undersøgelsesfokus er valgt med udgangspunkt i to af de fire formål som er skitseret i projektbeskrivelsen af projekt "Menneske og Vind". Det ene formål går ud på at bakke op bag deltagernes processer og samskabelse:

- a. *At understøtte skabelsen af kunstværker og videnskabelige arbejder, som gensidigt inspirerer hinanden under temaet "Menneske og vind".*

Og det andet formål går ud på at kultivere interaktionen mellem lokalbefolkningen og Hanstholm Fyr:

- b. *At bibringe Hansthølmns beboere og andre interesserede ny, interessant og væsentlig aktivitet i det nyrenoverede fyrkompleks.*

På baggrund af de to beskrevne projektformål indeholder de tre ben i denne evaluering følgende karakteristik og følgespørgsmål:

1. Proces

Proces handler om den proces der fører frem til det og de produkt/er deltagerne udvikler og skaber på fyret.

1. Hvilken proces gennemgår respondenterne i deres 2 måneders ophold på Hanstholm Fyr?

2. Samskabelse

Samskabelse handler om den interaktion og den inspiration der sker i mødet mellem en kunstner og en videnskabsperson imens de residerer på Hanstholm Fyr.

2. Hvilken form for samskabelse og gensidig inspiration opstår der mellem kunstner og videnskabsperson?

3. Lokal interaktion

Lokal interaktion handler om lokalbefolkningens adgang og dialog med kunstnere og videnskabsfolk og den interaktion der opstår mellem lokalbefolkningen og beboerne på Hanstholm Fyr. Det er i denne kontekst fortrinsvis set fra kunstnere og videnskabspersonernes perspektiv.

3. Hvilken form for lokal interaktion og dialog opstår der mellem residenterne og lokalsamfundet?

3.4 Fravalg

Der er i evalueringen taget et bevidst fravalg af de to andre beskrevne formål i projektbeskrivelsen, som dels går ud på at projektet skal;

c. skabe forståelsen for vindmøller og vedvarende energi.

og dels;

d. samskabe ny viden om menneskets udnyttelse af vinden som ressource – ved at kombinere formidling af kunst og videnskab.

Dette bevidste fravalg er sket ud fra konkrete ressourcemæssige hensyn og fokusprioriteter i relation til evalueringens kvalitative undersøgelsesmetode. En undersøgelse af for eksempel den forståelse som projektet bibringer i relation til *vindmøller og vedvarende energi* eller undersøge hvordan formidling af kunst og videnskab *samskaber ny viden om menneskets udnyttelse af vinden* - ville betyde en anden form for undersøgelsesdesign. Det ville i den forbindelse være naturligt at operere med en evalueringsform med fokus på brug af spørgeskemaer for at opnå en mere generel og overordnet forståelse, for hvordan omverdenen oplever projekt "Menneske og Vind".

Det er et undersøgelsesdesign, der er mere kvantitativ fremfor kvalitativ i sin evalueringsform. Og det ville også betyde et rekrutteringsbehov for langt flere respondenter især blandt lokalbefolkningen fremfor de 14 respondenter der nu fremstår i undersøgelsen.

Desuden bliver der i projektbeskrivelsen stillet krav om *at kunstner og videnskabsperson etablerer et samarbejde til gensidig inspiration og samskabelse*. Det vil sige at der i projektbeskrivelsen er et stærkt fokus på den interaktion, der opstår mellem den enkelte kunstner og den enkelte videnskabsperson. Det er en interaktion som i højere grad kalder på en kvalitativ undersøgelsesmetode fremfor en kvantitativ. Det er fordi en kvalitativ undersøgelsesmetode fremfor en kvantitativ egner sig bedre til at undersøge og opnå forståelse af et fænomen. Et fænomen som for eksempel det der viser sig når et begreb som "samskabelse" bliver brugt i udviklingen af interaktionen mellem projektets kunstnere og videnskabspersoner.

3.5 Begrebet samskabelse – betydning og definition

Begrebet samskabelse har i projekt "Menneske og Vind" fået tildelt en individuel og relationel betydning i forhold til den klassiske institutionelle betydning af begrebet.

Ifølge projektbeskrivelsen bliver *samskabelse* brugt sammen med ord som *samarbejde* og *gensidig inspiration*, som udgangspunkt for de krav man stiller til kunstner og videnskabsperson i projektet. Hvor kravet er at kunstner og videnskabsperson; *etablerer et samarbejde til gensidig inspiration og samskabelse*. Det vil sige at ordet *samskabelse* ifølge projektbeskrivelsen repræsenterer et *samarbejde* hvor der indgår *gensidig inspiration*.

Ifølge forskningen er den klassiske definition på samskabelse, når en offentlig aktør, som for eksempel en kommune, i fællesskab med en privat aktør, som for eksempel en borger, udvikler og producerer velfærd. Samskabelse går i denne forbindelse ud på at involvere borgere og civilsamfund i samarbejder og partnerskaber med den overordnede målsætning om, at mobilisere fælles ressourcer til gavn for udvikling af velfærd. Den velfærd man udvikler i fællesskab er meget elastisk og kan være alt fra udvikling af nye teknologiske løsninger til at understøtte livskvalitet og fællesskaber.

Vi vælger i denne evalueringsrapport at oversætte dette institutionelle makro-niveau til et individualiseret og relationelt mikro-niveau i forhold til projektbeskrivelsen. Et individualiseret og et relationelt mikro-niveau, der tager udgangspunkt i, at den *samskabelse*, der bliver realiseret imellem kunstner og videnskabsperson går ud på at mobilisere fælles ressourcer til gavn for de resultater, som kunstner og videnskabspersoner hver især gennemlever og skaber på Hanstholm Fyr.

Det betyder at definitionen på samskabelse i relation til projekt "menneske og Vind" går ud på at samskabelse er et samarbejde hvori kunstner og videnskabsperson inspirerer og interagerer med hinanden på en sådan måde at der opstår nye muligheder i de processer, som de opererer i og i de resultater som de fremproducerer.

3.6 Kunst og videnskab – referencer fra ind- og udland

Vi kan ikke konstatere i denne rapport, at der eksisterer et tilsvarende projekt i Danmark, som projekt "Mennesker og Vind", der har så tæt en tilknytning til et lokalområde og som gennem sine aktiviteter ser ud til at bidrage til lokalsamfundets velfærd.

Der findes flere eksempler på at man gennem Artists in Residence programmer sætter kunstnere og videnskabsfolk sammen, men oftest med en meget klar prioritering af den videnskabelige idé og oftest ved at gøre teknologien tilgængelig og anvendelig i forbindelse med det kunstneriske udtryk. Disse projekter har ofte et formidlingsmæssigt sigte, hvor kunsten bliver brugt til at formidle videnskaben.

Det er ofte videnskabelige institutioner, som har en idé om at kunstneres arbejdsform har et slægtskab metodemæssigt med videnskabsfolk, og som i et samarbejde vil kunne give en helt anden formidlingsmæssig dimension, som bidrager til at forstå videnskaben bedre. Det betyder at man på forhånd har et meget klart billede af, hvad kunstnerne skal have af kvalifikationer og et klart billede af, hvad udbyttet af samarbejdet skal være.

Vi vil her i evalueringsrapporten kort skitserer to internationale projekter hvor kunstnere og videnskabspersoner bliver sat sammen for at sætte projekt "Menneske og Vind" i perspektiv. Det første er i NASA og gennemført i en ustruktureret form. Det andet projekt er i CERN og fungerer under en struktureret form.

1. Arts in Residence, NASA – ustruktureret form.

I 2003 inviterede NASA, den amerikanske rumfartsorganisation, avantgardekunstneren Laurie Anderson til at arbejde i løbet af tre år og lade sig inspirere sammen med forskere i NASA. Kravet til hende var at skabe et produkt uden, at der var nogen rammer for hvad der kom ud af det. Hun skulle lade sig inspirere af mødet med videnskaben. NASA havde en løs idé om at kunst bidrager til videnskaben og omvendt. Man mente at kunstnere opererede som videnskabsfolk via sammenlignelige processer, som begge parter opererer i.

Værket som Laurie Anderson skabte i NASA er en Virtual Reality installation og blev i en dansk sammenhæng første gang udstillet på Louisiana i efteråret 2018 i forbindelse med udstillingen *Månen*.

2. Arts in Residence, CERN - struktureret form.

I den Europæiske Organisation for Højenergifysik, CERN har der i flere år været tilknyttet forskellige kunstnere til Artists in Residence programmer, som har til hensigt at understøtte formidlingen af den videnskabelige forskning, der foregår i CERN.

Det er ofte projekter, hvor kunstnere får mulighed for at anvende teknologi, som normalt er svært tilgængelig. Der bliver forventet en vis videnskabelig interesse fra kunstnerens side og kendskab til

teknologi. CERN foretrækker kunstnere *"der arbejder med digitale og interaktive medier, videnskab og koncepter som inspiration til deres arbejde"*.

Kravet er at kunstnerne indgår i den videnskabelige kontekst der eksisterer i CERN. Det er målsætningen at kunstnerne skubber til den traditionelle form for samarbejde mellem de kunstneriske og de videnskabelige områder. Blandt andet ved at stille innovative og provokerende spørgsmål.

Begge institutioner, NASA og CERN, sætter kunstnere og videnskabspersoner sammen i deres projekter – den ene i en ustruktureret form og dermed tættere på arbejdsformen i projekt "Menneske og Vind" og den anden i en mere struktureret form, hvor kunstnerne bliver sat ind i en forskningsmæssig kontekst med henblik på at fungere som "provokerende" formidlingsaktører af den forskning som CERN udvikler.

Der hvor projekt "Menneske og Vind" indtager en unik position i forhold til både NASA OG CERN, er projektets relation og interaktion med et lokalområde som Hanstholm. Både NASA og CERN er to store institutionelle mastodonter uden direkte tilknytning til et lokalområde eller en lokalbefolkning. Og vi anskuer derfor projekt "Menneske og Vind", for reelt at være et stykke pionerarbejde i Danmark i relation til at koble kunstnere og videnskabspersoner sammen med henblik på både at udvikle samskabelse imellem de to grupper og på at skabe en interaktion med lokalsamfundet.

4.0 Proces

4.1 Indledning

Både kunstnere og videnskabspersoner i projekt "Menneske og Vind" mærker hvor fundamental vinden fungerer som en stærk naturkraft i Hanstholm og på Hanstholm Fyr. En naturkraft der påvirker alle de residerter som ankommer til Fyret. En naturkraft som projektleder Hans Stokholm Kjer sætter lig med den målsætning han har haft i relation til udvikling af projekt "Menneske og Vind" og i relation til Hanstholm Fyr.

Jeg vil gerne, at Fyret er et sted, hvor mennesker kan komme at få oplevelser. På deres egne præmisser. Intentionen er jo at det Nordatlantiske fyr i Hanstholm, har jo det med kunst, natur og menneske som sit omdrejningspunkt. Og der synes jeg, at lige præcis det område her, er jo meget vindpræget, og det hænger egentligt sammen med både kunsten og med naturen og med menneskene.

Ligesom de residerende kunstnere og videnskabspersoner reagerer på vinden og de naturkræfter som er på spil i Hanstholm, reagerer projektlederen også på de værker og de residerter der lever på Hanstholm Fyr. Han bliver lige så påvirket og inspireret af residerternes værker, som han bliver påvirket af deres væsen. Hans Stokholm Kjer oplever at der både har været et samspil imellem residerterne og ham, og et samspil imellem residerterne og lokalområdet.

Konkret er der jo kommet nogle kunstværker ud af det og der er kommet nogle videnskabelige arbejder ud af det. Sådan på det mere abstrakte plan, jamen så er der kommet nogle møder mellem mennesker, som har tilført de her mennesker noget. Ja og jeg er da selv et af dem...(...)... jeg er da også blevet ekstremt inspireret af de mennesker som vi har haft boende her. Der er jo opstået, ja liv og samspil mellem mennesker her udover de her konkrete synlige kunstværker og videnskabelige værker, som er blevet lavet.

4.2 Vind og Lokation

Eftersom de økonomiske midler til projekt "Menneske og Vind" stammer indirekte fra de mange vindmøller der befinder sig i Thy – er det et krav i projekt "Menneske og Vind", at vinden får en indflydelse på de kunstneriske værker og de videnskabelige arbejder residerterne producerer.

Men vinden opleves ikke bare som en abstrakt størrelse. Den er også konkret og opleves indimellem som en overraskende voldsom størrelse for flere af residerterne. Kunstneren Grethe Wittrock oplever helt konkret at blive taget med storm i sit møde med de naturkræfter, der er på spil i Hanstholm.

Den første dag, jeg kom rundt om mit hjørne oppe fra lejligheden og skulle over at åbne døren på mit atelier. Så når jeg åbnede munden, så kunne jeg simpelthen ikke få luft. Vinden den stoppede bare for ud og ind. Det var en meget voldsom oplevelse. Det var virkeligt vind.

Én af residenterne, litteraten Peder Bo Jørgensen efterspørger ligefrem en storm for at mærke den natur, han læser om i de litterære værker han undersøger og som beskriver de stærke naturkræfter i Thy.

Det er jo æstetiske studier jeg laver så, hvordan føles det rent æstetisk at gå ud at stå i denne vind? Desværre var der ikke noget stormvejr, mens jeg var der. Det kunne ellers have været rigtigt fint.

For scenekunstneren Lars Gregersen er oplevelsen af vinden blevet til en direkte kilde til inspiration i en af de forestillinger han er i gang med at udvikle på Hanstholm Fyr. En forestilling hvor han formidler en klar forbindelse mellem vind og åndedræt.

Så, der er...(...)...denne her vindscene, som hvor at jeg, bliver påvirket af vinden...(...)... vi arbejder ...(...)...på at skabe en scene der starter ud som om, jeg øver mig på åndedrættet. Fordi min saxofonlærer sagde at jeg skulle øve mig på at trække vejret ordenligt for, at kunne have længere toner. Og det udvikler sig så i scenen til blive en regulær kropslig forståelse af åndedrættet, hvor stor en blæsebælg, det er man har inde i kroppen. Og hvor meget man kan presse den sammen, hvor meget man kan sprede den ud.

Ligesom vinden påvirker residenterne er lokationen, Hanstholm og Hanstholm Fyr, der hvor residenterne bor en kilde til inspiration og udvikling af både kunstneriske og videnskabelige værker. Kunstnerduoen Lydport har svært ved at sætte ord på hvad lokationen betyder for dem, men de giver udtryk for, at det påvirker deres sind og at de bruger det som inspiration til at udvikle deres kunstneriske værker.

Når vi er her på Fyret og går ture i området og finder inspiration, så kommer vi i kontakt med naturen på en anden måde...(...)...det gør noget ved sindet. Det gør noget vi kan bruge.

Grethe Wittrock bruger som tekstilkunstner nærmest lokationen som et værksted. Et værksted i naturen, hvor hun bruger det fugleliv der eksisterer i Hanstholm til at bearbejde sine kunstneriske værker.

... jeg brugte hele fuglelivet. Fordi at mine skulpturer er inspireret af store fuglevinger, så jeg forsøgte at få de farver som fugledragterne har. De fugle, der er oppe i Hanstholm ind i projektet, så det blev lokalt baseret.

Hvor lokationen for Grethe Wittrock fungerer som et slags naturens værksted fremstår lokationen, for videnskabspersonen Peder Bo Jørgensen næsten som et slags naturens laboratorium. Et naturens laboratorium, hvor hans litteraturundersøgelse af forfatteren Herman Bang fører ham frem til Vesterhavet, hvor han direkte kobler sin litteraturlæsning op med sin egen fysiske oplevelse af vind og af den strand, som Herman Bang beskriver i sine værker.

Det er også en samtale med litteraturen på en eller anden måde, ved at gå ud at mærke denne her vind. Man står dernede og lige pludselig så hov så ligger der, det her skibsvrag, som Hermann Bang har beskrevet ude i brændingen.

4.3 Lokal interaktion

Flere af residenterne i projekt "Menneske og Vind" opererer med en lokal interaktion, nogle gør det intuitivt og andre som led i deres videnskabelige undersøgelser eller i udvikling af deres kunstneriske værker. Den lokale interaktion er også en drivkraft for anerkendelse, som går begge veje imellem residenterne og lokalsamfundet.

For tekstilkunstner Grethe Wittrock opstår den lokale interaktion intuitivt. Der viser sig at være lokale borgere som opsøger Hanstholm Fyr og det værksted hvor Grethe Wittrock arbejder. Hendes værksted er en længe, der befinder sig ved siden af fyrmesterboligen og hun opdager at de lokale borgere kigger nysgerrigt ind ad hendes vinduer. Så hun beslutter sig for aktivt at gøre opmærksom på sig selv og invitere gæster ind i hendes værksted ved at have alt lyset tændt i den begyndende mørke vintertid, som kendetegner oktober og november måned, hvor Grethe Wittrock residerer på Hanstholm Fyr. Det viser sig at flere af de lokale borgere arbejder kreativt og at der opstår en anerkendende vekselvirkning imellem Grethe Wittrock og de lokale borgere med fokus på hvordan man bruger naturen i Hanstholm som kreativt værksted.

Jeg tændte alt lyset på mit værksted hver dag. Så alle ude på gårdspladsen de kunne komme ind for der var rigtigt mange interesserede. De kiggede ind ad mine vinduer, så jeg tænkte jeg kan ligeså godt gøre det imødekommende, så alle der kom op på Fyret de følte sig velkomne. Så jeg åbnede døren og de kom alle sammen ind og jeg fortalte dem om mit projekt. Fortalte dem om, hvordan jeg hentede inspiration i lokalområdet. Nogle af dem er kreative selv, så vi fik nogle gode meningsudvekslinger omkring, hvordan man bruger naturen og hvordan de brugte naturen.

Kunstnerduoen Lydport vælger at række ud til lokalbefolkningen i søgen efter at skabe et kor af uprofessionelle sangere, som led i bearbejdningen af deres lydkunst. De oplever en positiv respons fra lokalsamfundet og en anerkendelse for deres kunstneriske virke. Idet de er positivt overrasket over at der findes mennesker i lokalsamfundet, som vil være med til at hjælpe dem i udviklingen af deres kunstneriske værk.

Og så har vi også sådan skudt pile ud, til at få nogle af de lokale med til at synge nogle af de ting vi skal lave, som vi ligesom er i gang med at få realiseret. Og det tænker jeg også sådan er helt vildt fedt, at der er nogen der gerne vil være med til at lave vores projekt heroppe.

Antropologen Rikke Nyvang, der i sit feltarbejde normalt arbejder med lokal interaktion oplever en åbenhed blandt de lokale, der overrasker hende. Hun registrerer en mentalitet, som virker væsensforskelligt fra den mentalitet hun møder andre steder i Danmark. Det er en mentalitet der gør det let for hende som antropolog, at komme i kontakt med borgere fra lokalsamfundet.

Ligegyldigt hvor jeg har været henne, om jeg har været på havnen eller hos strikkedamerne eller på biblioteket eller på pubben. Så er jeg blevet kigget lidt an, og så faktisk noget helt meget overraskende, i forhold til rigtigt mange andre steder, hvor jeg har været på feltarbejde, hvor jeg måske har siddet i to – tre uger det samme sted før der overhovedet var nogen der spurgte mig om, hvem jeg var eller hvad jeg lavede der. Og så her har jeg måske været der et kvarter, før nogen spørger "Hvem er du, hvad skal du, hvad laver du?"

4.4 Observation

Nogle af residenterne giver udtryk for at den åbenhed de møder blandt de lokale i Hanstholm, undrer dem og især antropologen Rikke Nyvang både observerer og reflekterer over hvad det betyder – og om det er udtryk for en kulturel tendens hun ikke har registreret andre steder.

Der er en ærlighed og en oprigtighed i Hanstholm, som jeg i hvert fald ikke har mødt andre steder. Som antropolog vil jeg tænke, det er en kulturtendens i en eller anden grad, at man har sådan en åben måde at fortælle om sit liv og sine gerninger.

Det får hende til at undre sig og spørge retorisk hvad grunden til det kan være. Rikke Nyvang overvejer om det kan være fordi der er relativt mange nye tilflyttere, som bor i Hanstholm og derfor er der en større åbenhed overfor fremmede. Men hun undrer sig stadig – uden at have et klart svar på hvorfor.

Så jeg ved ikke, hvad det er der er med Hanstholm, men man taler ekstremt åbenhjertigt om, hvad der foregår i ens liv både når det har været rigtigt gode tider, men også når det er vanskelige tider.

5.0 Samskabelse

5.1 Indledning

Der er blandt de 5 kunstnere og de 3 videnskabspersoner en overvejende positiv tilgang til begrebet samskabelse på nær én. Det er tydeligt at majoriteten af respondenterne gerne vil samskabelse og for nogle lykkes det fuldstændig og for andre er det svært at se om de overhovedet har opnået at realisere en samskabelses proces.

Projektleder Hans Stokholm Kjer har i den forbindelse valgt at operere med en begrænset styring i forhold til begrebet samskabelse og har i sit udgangspunkt præsenteret residenterne for begrebet "samskabelse" og derefter trukket sig tilbage for at observere hvad der sker. Det har han gjort fortrinsvis i respekt for ikke at forstyrre residenterne i deres projektløsning og fordi han tror på at samskabelse i høj grad afhænger af hvordan mennesker responderer på hinanden.

Med hensyn til begrebet samskabelse, som vi også var ved at tale lidt om lige før, der har jeg meget bevidst været meget lidt styrende og det er fordi, for mig der kommer vores residenter. De kommer her primært med deres eget projekt, så det jeg egentligt meget har gjort, jeg har bare taget ordet samskabelse og smidt i hovedet på de her mennesker, og så at, hvad der sker. Og nogle gange sker der meget og nogle gange sker der lidt. Det kommer an på, hvordan de responderer på det og det er jo for mig at se. Handler meget mere om hvad for nogen mennesker man er end om man lige præcis kalder sig kunstner eller videnskabsperson.

Undervejs i udviklingen af projekt "Menneske og Vind" implementerer Hans Stokholm Kjer en ugentlig sammenkomst der skal være med til at understøtte samskabelsen mellem kunstner og videnskabspersoner. Den ugentlige sammenkomst får betegnelsen "kunstnerkaffen" og går ud på at residenterne på Hanstholm Fyr mødes under uformelle rammer hver onsdag eftermiddag. Denne ugentlige sammenkomst igangsættes fordi Hans Stokholm Kjer oplever at residenterne sjældent mødes på grund af fyrets fysiske rammer, hvor bygningskonstruktionerne gør at residenterne kan bo i Hanstholm Fyr uden reelt at møde de andre residenter. Den ugentlige sammenkomst er ifølge Hans Stokholm Kjer en metode til at understøtte samskabelsen, men stadig under uformelle rammer.

...det som vi opdager det er, at den måde som vores bygning er lavet på og som faciliteterne er på. Så er det faktisk så stort så hvis folk bare er her og arbejder her, så møder de faktisk ikke hinanden tilfældigt...(...)...Så derfor synes jeg at det var nødvendigt at lave et forum hvor man ses. ...(...)...Så derfor bestemte...(...)...vi os for i fællesskab, at invitere dem til det vi kalder for kunstnerkaffe...(...)... Og når der er kommet nye folk til, så har vi fået folk til at præsentere sig for hinanden. Og bare det i den der præsentation opstår der jo snak og genkendelighed og ja, grundlag for samskabelse.

5.2 Inspiration

Der er flere af respondenterne som oplever at de inspirerer hinanden. Det forekommer enten rent konkret i en fysisk form, som lån af for eksempel et apparatur eller i en reflekteret form, hvor respondenterne forholder sig til hinandens produkter. For eksempel ønsker kunstnerduoen

Lydport at låne biologen Morten Fischers mikroskop til brug for en optagelse af materiale de har samlet op fra stranden. En ide og mulighed som ifølge Lydport opstår, som direkte resultat af at befinde sig på en lokation sammen med en videnskabsperson.

Vi har været ude at finde nogle sten og også noget ubestemmeligt materiale, som måske er noget forurening eller et eller andet. Og der har vi spurgt Morten Fischer om vi kan lave en optagelse fra hans mikroskop og så få det printet ud...det var ikke en mulighed vi ville have, altså vi ville have tænkt på heroppe i hvert fald. Hvis han ikke havde været der.

Lydport

Samtidig gør biologen Morten Fischer sig tanker om hvordan lyd og musik kan implementeres som formidlingsredskab i sin forskning. Han overvejer ifølge Lydport at skabe et samarbejde med dem om at sætte lyd til de tusind år gamle åreringe der findes i træer. En tanke der især vækker genklang i Lydport, fordi de synes at de åreringe som Morten Fischer viser dem, visuelt og grafisk minder dem om de lydbølger de selv opererer med som lydkunstnere.

Morten har også luftet nogle ting som han gerne vil lave sammen med os. Hvad hedder det, de her åreringe i træer i Europa over de sidste to tusinde år, altså den frekvens det har varieret med man ligesom kan se nogle ting...Og det ligner vildt meget sådan en Waweform man har, som der ligesom har forskellige peaks af lyd, så der er meget lyd i det.

Lydport

Selvom inspirationen virker til at gå begge veje mellem kunstner og videnskabsperson. Tyder det på at biologen Morten Fischer til en vis grad har en særlig rolle i påvirkning af sine omgivelser. For eksempel oplever scenekunstneren Lars Gregersen, at Morten Fischers spørgsmål til hans scenekunst får ham til at se på sit materiale med andre og nye øjne. Især fordi han oplever at Morten Fischer i rollen som videnskabsperson repræsenterer et udgangspunkt, der er så fundamentalt anderledes end hans eget. Et udgangspunkt der gør at Lars Gregersen mener at han kan gøre aktivt brug af den vinkel som Morten Fischer bidrager med i forhold til det produkt han præsenterer for ham.

Men det var ligesom de ting som Morten synes var spændende, var ikke nødvendigvis de ting, som jeg selv hæftede mig sønderligt meget ved. Og det er rigtigt, rigtigt vigtigt at se og høre...(...)... Jeg kan da se at hans arbejde, som videnskabsperson påvirker, den måde han så mit materiale på. Det gør at hans kommentarer, kommer fra en verden som der til dels minder om min, men også er radikalt anderledes. Og det er noget jeg kan bruge til noget, fordi jeg så lige pludseligt får belyst en side af mit materiale, som jeg slet ikke selv så og derfor kan jeg så begynde at bruge det.

5.3 Interaktion

Interaktionen og samarbejdet mellem kunstnerne og videnskabspersonerne, udmønter sig fortrinsvis i form af samtaler ved den såkaldte "kunstnerkaffe", via personlige møder eller via præsentationer af hinandens produkter.

Især samtalerne og interaktionen imellem en kunstner og en videnskabsperson afspejler den forskel der kan være mellem nogle kunstnere og videnskabspersoner og hvordan den forskel kan fungere som motor for interaktion og refleksion. Det er Jens Settergren der i sin funktion som "introvert" kunstner oplever at blive udfordret af den "ekstroverte" antropolog Rikke Nyvang, der får ham ud af sin "introverte" position og møde mennesker og på denne måde får ham til at se på sig selv som kunstner.

Rikke som antropolog havde en meget udadvendt proces, hvor hun var ude at snakke med en masse folk, virkelig fik sat gang i nogle ting i lokalområdet. Hvor jeg som kunstner har en mere indadvendt proces. En proces der meget handler om at læse og at skrive, tegne skitser og lave eksperimenter for mig selv...(...)... hun får sat det i perspektiv og får skabt de der forbindelser til lokalområdet også...(...)....god til at trække mig med ud at møde nogle mennesker.

Det fremproducerer også en konkret refleksion i Jens Settergren, der får ham til at se på sig selv som kunstner i et lokalsamfund, der ikke nødvendigvis forstår hvad det er han fremproducerer. Det skaber ifølge ham selv en slags bekymring for hvad det er for en position han sætter sig selv i som kunstner i et lokalområde som Hanstholm.

Får mig til at reflektere over, hvad det er at være sådan en kunstner ude på et fyrtårn. På den måde var det også mere samtalerne vi havde som, som var mit udbytte fra det og ikke et konkret samarbejde. Det har nok mere gjort noget med, hvordan jeg reflekterer over opholdet som sådan, og hvad det er man laver som kunstner, når man kommer ud sådan et sted. Det skaber måske også sådan en eller anden form for konflikt i mig. I forhold til hvad er det jeg laver som kunstner? Ude i sådan et superlokalt område, hvor der ikke i forvejen er en forforståelse af hvad samtidskunst er.

I et enkelt tilfælde sker der en konkret interaktion mellem kunstner og videnskabsperson, som adskiller sig fundamentalt fra hvordan de andre respondenter opererer. Det er en interaktion som både foregår på et samtaleniveau og på et helt konkret fysisk interaktionsniveau.

Det sker op til flere gange ifølge både antropologen Rikke Nyvang og kunstneren Grete Wittrock. De oplever begge et fællesskab og at de ifølge Grethe Wittrock fungerer med hinanden på et både personligt og fagligt plan.

...lige fra første færd. Fra første minut vi mødte hinanden nede i mit værksted, så gik snakken jo om kunst og poesi og vinden og menneskene deroppe. Og vi havde mange referencerammer, vi brugte simpelthen hinanden fra starten af.

Men især en hændelse virker som et konkret eksempel på hvordan samskabelse kan se ud mellem en kunstner og en videnskabsperson i et projekt som "Menneske og Vind".

Rikke Nyvang opfordrer Grethe Wittrock til at besøge vodbinderiet ved Hanstholm Havn, der producerer garn og sejl til skibe og kuttere. Besøget åbner op for en relation og interaktion imellem både Grethe Wittrock og vodbinderne og mellem Rikke Nyvang og vodbinderne. Det sker fordi Grethe Wittrock ifølge Rikke Nyvang er uddannet væver og derfor hurtig er på faglig bølgelængde med det personale der møder dem på Vodbinderiet. En faglig relation der gør at

Grethe Wittrok i sin faglige egenskab som væver bidrager med at styrke det antropologiske feltarbejde som Rikke Nyvang udøver.

Jeg skulle ned at besøge vodbinderne, altså dem der laver garn og binder vod til de helt store trawlere, men også til de mindre kuttere. Der havde jeg Grethe med, og som udgangspunkt så er jeg meget blank, altså jeg aner ikke, hvad en vodbinder laver og det var så det jeg var ved at finde ud af. Plus, jeg var ved at få en historie om de her mennesker, hvordan bliver man vobindere? Er det noget der går i arv fra familiemedlemmer? Hvordan havner man der i det hele taget? Men meget kort tid efter vi kommer ind i vodbinderiet, så er Grethe i dyb faglig snak med en af de her vobindere og det er hun fordi Grethe er uddannet væver, og det vil sige hun har simpelthen nogle faglige termer og noget viden omkring knuder, og hvordan man binder, hvordan man hægter og hvordan man splejser. Så jeg fik en helt anden adgang til felten her. Fordi at Grethe åbnede faktisk en dør for mig til de her mennesker men de mødte et fællesskab med Grethe og det åbnede simpelthen for et nyt niveau af min antropologiske undersøgelse.

Omvendt bidrager Rikke Nyvang med sit initiativ om, at besøge vodbinderiet til, at Grethe Wittrock får skabt lokale og faglige relationer som er direkte koblet op til de "sejl", som Grethe Wittrock opererer med i sit kunstneriske virke.

Grethe var helt vanvittigt begejstret over at være blevet lukket ind på vodbinderiet, hvor hun ikke havde været kommet, hvis ikke jeg havde trukket hende med derind og havde sagt; "Vi bliver nødt til at finde ud af hvad de der vobindere de laver."

På denne måde sker der en interaktion, som både er udtryk for mobilisering af fælles ressourcer og et led i den samskabelsesproces der ønskes realiseret i projektbeskrivelsen af "Menneske og Vind".

Ifølge projektleder Hans Stokholm Kjer handler samskabelse lige så meget om hvordan mennesker responderer på hinanden personligt, som hvordan de responderer på et fagligt niveau. Han opfatter den samskabelse der sker mellem Grethe Wittrock og Rikke Nyvang, som et tydeligt eksempel på hans definition af samskabelse. Det er et eksempel på to mennesker som ifølge Hans Stokholm Kjer, interagerer med hinanden i løbet af deres arbejdsproces på en sådan måde, at de repræsenterer et fælles udtryk på trods af deres faglige forskelligheder.

Grethe og Rikke var jo mennesker...(...)...som klikkede umiddelbart rigtigt godt sammen og som egentlig som kunstner og videnskabsperson har mange sammenfaldende arbejdsmetoder, og det betød også, at de kom til at følges meget ad. Så det vil sige, at Grethes kunstneriske udtryk og Rikkes videnskabelige antropologiske udtryk, egentligt bliver to sider af den samme sag. Så der synes jeg egentlig, der er en fantastisk samskabelse.

5.4 Facilitering

Der er forskellige holdninger blandt respondenterne om hvordan man bør facilitere et samskabelses-projekt som projekt "Menneske og Vind". Kunstneren Grete Wittrock mener at man på forhånd bør "matche" kunstnere og videnskabspersoner, med fælles referencerammer. Videnskabspersonen Morten Fischer efterspørger i den forbindelse flere regelmæssige møder mellem residenterne omkring et "fælles mål". Et "fælles mål" er vigtigt ifølge Morten Fischer fordi alle dem som bor på fyret typisk er fanget af egne projekter i en sådan grad, at det samarbejde som projektet lægger op til ikke sker automatisk.

...(...)... fordi vi nu så bor i hver sin lejlighed heroppe, er det ikke det samme som der sker samskabelse, der skal ligesom være et eller andet fælles, tema, eller mål eller emne, man mødes om regelmæssigt, for at det sker. Og grunden til det ikke bare sker, det er, at projektet lægger ligesom op til man kommer op herop, med sit eget projekt og man arbejder med det. Vi kender alle sammen til det, når man kommer med sit eget projekt, så har man en urealistisk ide om, hvor meget man kan nå på to måneder. Så hvis man også vil have den anden ting, så skal det på en eller anden måde struktureres og faciliteres for, at det sker ellers så graver man sig ned i sit eget projekt, hvilket jo også er formålet med at være her.

Den mest markante position i den forbindelse er repræsenteret via Peder Bo Jørgensen, der som videnskabsperson savner konkrete rammer for faciliteringen i løbet af den tid han befinder sig på Hanstholm Fyr. Han oplever at være overladt til sig selv og har svært ved at finde sin rolle i den relation der er mellem ham som videnskabsperson og Grethe Wittrock som kunstner. Især under præsentationen af både hans og Grethe Wittrocks værker, hvor han skal agere overfor et publikum savner han en "sparringspartner" at læne sig op ad.

Jeg havde en rigtigt god samtale med Grethe både op til og også under og jeg synes også det var rigtigt spændende at høre, hvad hun havde. Men jeg savnede en form for redaktør en form for sparringspartner på det for det er alligevel også, lidt fremmed for mig både at være redaktør og være interviewer og i øvrigt også præsentere mit eget.

Peder Bo Jørgensen giver også udtryk for at der mellem ham og Grethe Wittrock har været momenter af samskabelse. Men han insisterer dog på, at et begreb som samskabelse bedst bliver realiseret ved at der er nogle fastlagte rammer, der understøtter og "plejer" processen så den kan fungere optimalt.

Det er jo et meget moderne ord kan man sige – samskabelse- jeg tror man skal være varsom med sådan nogle ord, det er jo også det, jeg sidder og forklarer nu. Jamen der har jo været noget, selvfølgelig har der det, men jeg ved ikke, hvad det er for en idé om, at den slags har bedst ved ikke at blive plejet. Eller ved at det skal have så meget plads, altså jeg tror det har det bedre af at få sat nogle rammer og så kan man gå ind at sige ind og sige. Ok indenfor de her rammer der opstår der så noget samskabelse, der opstår noget inspiration.

6.0 Konference

6.1 Indledning

I slutningen af februar måned 2019 bliver der afholdt en konference på Hanstholm Fyr med overskriften: "Hvad med kulturen – I kanten af vandet og landet". Konferencen indeholder en række paneldebatter, som sætter spot på kulturens udfordringer i et økonomisk og lokalt perspektiv. Samtidig bliver projekt "Menneske og Vind" præsenteret for et publikum i form af diverse præsentationer fra projektleder Hans Stokholm Kjer og de residerende blandt kunstnerne og videnskabspersonen, som afslutter deres ophold på Hanstholm Fyr.

Publikum er en blanding af lokale borgere, borgere der kommer fra omegnskommuner som blandt andet Ålborg og Hjørring, lokale embedsfolk, kulturrepræsentanter og politikere.

En borger der er kommet fra Ålborg for at deltage til konferencen mener at den kobling der er mellem kunst og videnskab i projekt "Menneske og Vind" er set før og giver udtryk for en vis skepsis for, at sådan en kombination virker i praksis. Men at han oplever på konferencen, at denne kombination imellem kunst og videnskab i projekt "Menneske og Vind" virker som om, at den reelt fungerer.

Jeg synes også det er en spændende sammenhæng, at man har koblet videnskab sammen med kunst. Den er en trend, man ser nogen steder. Men her har man synes jeg man har fået, det virker til, at man måske har fået noget ud af det. Jeg kendte ikke til det her "Menneske og Vind", det lød som en sjov kobling. Sådan et vindblæst sted, som Hanstholm.

Yes Folden Hyldig

En anden borger, en lokal thybo oplever at projekt "Menneske og Vind" indeholder den positive pointe, at de fagfolk som er involveret i projektet er med til at udfordre mennesker fra lokalområdet via deres værker og på denne måde giver noget konkret tilbage til lokalsamfundet. En af de ting som borgeren oplever projektet giver tilbage er en anerkendelse af lokalsamfundet så lokale borgere i Hanstholm oplever at deres lokalområde repræsenterer en værdi i sig selv.

"Mennesker og Vind", det er et godt projekt, hvor man sætter forskellige fagfolk sammen, et sted hvor de ikke kender, men hvor de ligesom skal udfordre det sted og de så skal give noget tilbage. Til dem der egentligt bor her. Så det har været rigtigt berigende at høre folks kommentarer altså lige fra de lokale. Som er rigtigt glade for, at der kommer nogen og hvad skal man sige. Og egentligt måske langt hen ad vejen bekræfter dem i, at de har lov til at være her og det er godt det der er her.

Jytte Nielsen

En tredje borger, som også er lokal thybo udtrykker sin glæde for at der eksisterer kulturtilbud i hendes lokalområde og især at én af kunstnernes præsentationer, Lars Gregersen, der præsenterer sin forestilling om "åndedræt" påvirker hende på et mere konkret plan. Hun mener at forestillingen skaber *ringe i vandet*, fordi hun får lyst til at give de tanker om åndedræt videre til andre, som kunstneren formidler i sin præsentation.

Altså hvor Lars ligesom påpeger nogle ting med vejrtrækning...(...)...Altså de der helt basale ting, som man nogle gange også selv glemmer, men når man lige bliver mindet om det, så kan man også være den der formidler det til nogen andre...(...)... Så får jeg noget med herfra og så giver jeg det videre til nogen andre...(...)...Altså det bliver ringe i vandet, synes jeg.

Louise Meldgaard

6.2 Samskabelse

Der er flere blandt publikum som hæfter sig ved de diskussioner der er i paneldebatten omkring sponsorering af kunst præsenteret via Charlotte Fogh, Statens Kunstfond og Thoma Wolsing, billedkunstner. En borger fra Hjørring reflekterer over denne diskussion og om kombinationen af kunst og videnskab. Han sidestiller spørgsmålet omkring sponsorering af kultur, som lig med et sprog, hvor der skal findes frem til et fælles udgangspunkt. Han oplever at man kommunikerer forskelligt afhængig af om det er kunst eller videnskab. Og at målsætningen må være at finde frem til en måde at arbejde sammen på til gavn for samfundet.

Jamen der er jo det der nyskabende, at man har den der blanding med noget videnskab og noget kunst. I overført betydning kan man sige, at det bliver diskuteret meget i forhold til det her med sponsorering og sådan nogen ting. Jamen, vi har kunsten, det er et sprog, men der er så mange andre sprog, og det er noget med at finde nogle grænseflader, mellem de ting der kan komme almenvellet til gode.

Ole Raabjerg

En lokal borger, som har fulgt projekt "Menneske og Vind" i en længere periode, oplever at kunstnerne og videnskabspersonerne i både deres præsentationer formidler, at de har fået noget reelt ud af at være sammen med hinanden. Hun mener at det hænger sammen med de fysiske rammer. Den fysiske ramme som Hanstholm Fyr repræsenterer, ser hun som det element der understøtter den samskabelse der sker på fyret, fordi man i andre refugier er mere fokuseret på en individuel proces frem for det sociale samspil som projekt "Menneske og Vind" lægger op til.

Jeg har også været til nogle af de andre afleveringer. Skulpturen nede i fyrhaven og en antropolog der har været her...(...)...Man kan høre at de har haft meget ud af at møde hinanden. Og det var også det der var resultatet af det her i dag, og det tænker jeg måske det er også det...(...)...Der er mange refugier i Danmark, hvor man tager hen og lejer sig ind og fordyber sig i at skrive en artikel og komponerer et eller andet, men det der med at man her får mulighed for at møde nogen...(...)...rent fysisk at sidde i rum sammen, drikke kaffe sammen, gå en tur ude på skrænten...(...)...Det kan også være fint at være på et refugie og mødes til måltiderne. Men her har du et helt andet samspil, fordi man er her om det samme, man har søgt ind til.

En tredje lokal borger, som også er bestyrelsesmedlem for Hanstholm Fyr, ser samskabelsen mellem kunstner og videnskabsperson, som et spørgsmål om at frigøre sig fra sin egen faglighed og være sammen med andre end dem der ligner én selv. Hun mener at den kombination er vigtig, fordi både kunst og videnskab kan gøre aktivt brug af hinanden. Til konferencen erfarer hun at denne kombination opererer man meget lidt i. Det overrasker hende. Hun mener at der er brug for mere af den slags - flere projekter med samskabelse mellem kunst og videnskab.

Og jeg har også i dag ligesom hørt at det er faktisk ikke så almindeligt. Man tænker meget i sine kasser, med dem der ligner en selv. Og det synes jeg bare er superspændende og det kunne jeg godt tænke mig noget mere af.

Charlotte Boje Andersen

6.3 Overvejelser

Der er flere blandt publikum, som refererer til paneldebattens diskussioner omkring sponsorering og kobler diskussionen op til projekter som "Menneske og Vind". En borger fra Ålborg stiller i den forbindelse, spørgsmålet om hvad det er man gør når de økonomiske midler er væk og hvad gør man så for at undgå at projekter som "Menneske og Vind" ikke ender som en enlig svale.

Der sker noget med det her, når pengene slipper op, hvordan kan man undgå, at det her bare bliver sådan et punktnedslag og så er der ikke flere penge og så kommer det bare til at stå. Altså hvornår kommer ting i driftsfase. Fordi Statens Kunstfond giver ikke driftsmidler.

Yes Folden Hyldig

En lokal borger som er bestyrelsesmedlem for Hanstholm Fyr mener at succeskriteriet for sådanne projekter som "Menneske og Vind", grundlæggende handler om at der er et publikum, at der er borgere som møder op og som deltager i de kulturarrangementer som Hanstholm Fyr tilbyder. Hun lægger vægt på at Hanstholm Fyr skal tilbyde oplevelser. Kulturelle oplevelser som borgere har mulighed for at forholde sig til selvom de måske ikke bryder sig om det. Men at den store udfordring og det åbne spørgsmål er hvordan et kulturcentrum som Hanstholm Fyr tiltrækker og fastholder et publikum - også ind i fremtiden.

Det skal være sådan at folk ved, der er noget at opleve heroppe, altså nogen af de der kommentarer der kom i salen fra nogle af mine gode bekendte her fra byen om. "Jeg er kommet til hver eneste udstillingsåbning". Det bliver man jo glad for...(...)...Altså succesen står og falder med i min optik også med, at der er nogen der kommer og forholder sig til det. Det er ikke sikkert de elsker det, men at de forholder sig til det. Det ville være dejligt.

Charlotte Boje Andersen

7.0 Sammenfatning og diskussion

7.1 Menneske og vind – et spørgsmål om kommunikation og anerkendelse

Denne evalueringsrapport bygger på et kvalitativt undersøgelsesdesign med udgangspunkt i tre overskrifter; proces, samskabelse og lokal interaktion, som beskrevet i 3.3 vedrørende evalueringsrapportens undersøgelsesfokus.

De tre overskrifter er formuleret med udgangspunkt i to ud af de fire målsætninger, der er fastlagt i projektbeskrivelsen for "Menneske og Vind". Den ene målsætning går ud på: *At understøtte skabelsen af kunstværker og videnskabelige arbejder, som gensidigt inspirerer hinanden under temaet "Menneske og vind"*. Den anden målsætning går ud på at: *At bibringe Hanstholms beboere og andre interesserede ny, interessant og væsentlig aktivitet i det nyrenoverede fyrkompleks.*

På den baggrund blev tre overskrifter defineret som rettesnor for undersøgelsen; 1. Hvilken proces gennemgår respondenterne i deres 2 måneders ophold på Hanstholm Fyr?, 2. Hvilken form for samskabelse og gensidig inspiration opstår der mellem kunstner og videnskabsperson?, og 3. Hvilken form for lokal interaktion og dialog opstår der mellem residenterne og lokalsamfundet?.

Fra den empiriske analyse i 4.0, 5.0 og 6.0 lærer vi at:

1. Processen handler om at respondenterne bliver påvirket af både stedets vejr og lokation. Flere af respondenterne integrerer verjliget i udvikling af deres produkter. At der opstår en lokal interaktion imellem de lokale borgere og respondenterne, som går ud over projektkravet om at inddrage lokale borgere – der opstår en anerkendelsesgevinst. Og at en respondent observerer en kulturtendens af en grad, som handler om en særlig åbenhed og åbenhjertighed.
2. Samskabelse og gensidig inspiration handler om at der blandt flere af respondenterne er eksempler på konkret og gensidig inspiration. At der blandt særlig én kunstner og én videnskabsperson opstår et tydeligt eksempel på samskabelse. At der efterspørges en større grad af facilitering til at understøtte samskabelsen. Men at det er uklart om det handler om at *matche* de rigtige mennesker sammen, eller om man mener det går ud på at etablere fælles mål imellem kunstner og videnskabsperson eller om det handler om fastere rammer.
3. Lokal interaktion og dialog sker i høj grad på baggrund af de menneskelige kvaliteter som respondenterne besidder. At den lokale interaktion og dialog handler om den vekselvirkning af anerkendelsesprocesser der sker mellem Fyrets residenter og lokale borgere. Og at der blandt de lokale borgere er en positiv respons på Fyrets aktiviteter i forhold til den relation som Fyrets residenter prøver at etablere med lokalsamfundet.

På den baggrund er følgende to sammenfatninger og diskussioner blevet dannet, som er:

- A. Samskabelse – et spørgsmål om kommunikation
- B. Lokal interaktion – et spørgsmål om anerkendelse

7.2 Samskabelse – et spørgsmål om kommunikation

Der eksisterer i projekt "Menneske og Vind" ét tydeligt og konkret eksempel på samskabelse og dernæst flere eksempler på udvikling af samskabelsesprocesser via den gensidige inspiration der reelt opstår imellem flere af respondenterne.

Den samskabelse som kommer til udtryk imellem antropologen Rikke Nyvang og tekstilkunstner Grethe Wittrock er det mest tydelige eksempel på en proces, hvor kunstner og videnskabsperson i fællesskab mobiliserer fælles ressourcer. Det sker fordi Rikke Nyvang er en drivkraft, der gør at hende og Grethe Wittrock ender i vodbinderiet, og i kraft af Grethe Wittrock's faglighed åbner det så op for nye muligheder - for både kunstner og videnskabsperson i udvikling af deres værker.

Det tyder også på at biologen Morten Fischer er med til at påvirke sine omgivelser på en sådan måde at der bliver skabt grobund for gensidig inspiration hos både scenekunstner Lars Gregersen og hos kunstnerduoen Lydport. Samtidig med at Morten Fischer selv bliver inspireret og begynder at overveje hvordan lyd kan blive koblet op på hans forskning. Det virker som om at Morten Fischer i den forbindelse undervurderer den positive indvirkning han har på sine omgivelser og på den inspiration han selv giver udtryk for han har fået ved at være sammen med lydkunstnere. I det han efterspørger flere faciliterende rammer for at aktivere samskabelsen.

Litteraten Peder Bo Jørgensen indtager samme position som Morten Fischer og savner de mere faste rammer, der gør at han i højere grad kan indgå i en samskabelsesproces. Selvom han mener, at der har været øjeblikke af egentlig samskabelse i interaktionen med tekstilkunstner Grethe Wittrock.

Spørgsmålet er om hvad det er som udløser og gør det muligt at realisere en samskabelsesproces imellem kunstner og videnskabsperson? Ifølge projektleder Hans Stokholm Kjer handler det om hvordan mennesker responderer overfor hinanden. Og det er tydeligt at Rikke Nyvang og Grethe Wittrock fungerer som et godt match, de responderer på hinanden og det er den motor, der i deres eksempel fremproducerer en reel samskabelse imellem dem begge.

Omvendt virker det som om, at nogle af respondenterne savner flere fastlagte rammer og at det for dem ikke nødvendigvis handler om selve den konstellation de befinder sig i men derimod om klare kommunikative målsætninger, som for eksempel et fælles tema, som Morten Fischer efterspørger og som kan være en af redskaberne til udvikling af samskabelse.

Kunstnerkaffen virker som et oplagt redskab til at understøtte denne proces. Det skaber et rum for kommunikation og næsten alle respondenter giver udtryk for at de netop gennem samtaler med de andre residenter reelt oplever nye refleksioner og inspiration.

Overvejer man at gøre brug af et begreb som samskabelse og operationalisere det i et lignende projekt som "Menneske og Vind", hvor kunstnere og videnskabspersoner i fællesskab lader sig inspirere og skaber samarbejde – er læringen fra dette projekt, at overveje en strategisk kommunikativ ramme før projektet initialiseres. En strategisk kommunikativ ramme, som for eksempel "kunstnerkaffen" er et udtryk for. Eller arbejde med at udvikle flere fælles rammer,

som både kan hjælpe de involverede i at mobilisere fælles ressourcer og understøtte tydeligheden i kommunikationen om projektet.

7.3 Lokal interaktion – et spørgsmål om anerkendelse

Lidt over halvdelen af respondenterne agerer med en direkte og konkret lokal interaktion i relation til udvikling af deres kunstneriske værker og videnskabelige arbejder. Det har været et krav i projektbeskrivelsen for "Menneske og Vind" for at nogle af kunstnerne og videnskabspersonerne skulle inddrage lokale borgere. Men den lokale interaktion handler om mere end projektkrav og udvikling af kunstneriske værker og videnskabelige arbejder. Det afspejler også behovet for både en anerkendelse blandt respondenterne og en anerkendelse af lokalsamfundet. Det er en anerkendelse i relation til de produkter respondenterne fremproducerer og en anerkendelse af de lokale borgere og deres lokalområde i Hanstholm.

Når kunstnerduoen Lydport rækker ud til lokalbefolkningen i Hanstholm i deres søgen efter lokale borgere, der kan være med til at synge i et kor, bliver de overrasket over den positive respons. Det er en positiv respons, der afspejler en anerkendelsesproces, der går begge veje og resulterer i en anerkendende vekselvirkning imellem projekt "Menneske og Vind" og lokalsamfundet. En vekselvirkning, der dels bidrager til at Lydport oplever en anerkendelse for deres identitet som kunstnere i lokalsamfundet, og hvor dels lokalsamfundet oplever at professionelle kunstnere som Lydport ser det potentiale, der eksisterer i lokalsamfundet.

Denne form for anerkendelse får nærmest en relationel karakter da Grethe Wittrock ankommer til Hanstholm Fyr. Hun registrerer en nysgerrighed omkring sit værksted på Hanstholm Fyr blandt lokale borgere og understøtter denne nysgerrighed ved at oplyse værkstedet og indgå i en dialog med lokale borgere der selv arbejder kreativt. Det resulterer i en anerkendende dialog om fælles erfaringer ved brug af naturen i Hanstholm til at skabe kunst.

Denne vekselvirkende anerkendelsesproces imellem residenterne på Hanstholm Fyr blev tydelig til den afsluttende konference, hvor flere lokale borgere mødte op og involverede sig i paneldebatten. En af de lokale borgere der involverede sig i debatten gav senere udtryk for at hun oplevede at projekt "Menneske og Vind" i løbet af projektperioden har udfordret de lokale borgere i Hanstholm. Men også bidrager til, at de lokale borgere i Hanstholm oplever, at både de og deres lokalområde repræsenterer en værdi i sig selv.

Dette udsagn er et eksempel på at "Menneske og Vind" som kulturprojekt er med til at anerkende den enkelte borger i lokalsamfundet. Og på denne måde bidrager projekt "Menneske og Vind" også til den sammenhængskraft, som ifølge den tyske socialfilosof Axel Honneth, kun sker når det moderne samfund er istand til at sikre at den enkelte oplever anerkendelse. Det afspejler også den generelle opfattelse på nationalt niveau, som ifølge en nylig undersøgelse i Mandag Morgen, konstaterer at *et stort flertal af danskerne mener, at kulturen i lokalsamfundene bidrager til at styrke den lokale sammenhængskraft*¹.

¹ Mandag Morgen. "Mellem ballet – og biografer". Udgivet 6. Marts 2019. s. 8

Læringen fra projekt "Menneske og Vind" er, at der i høj grad er store gevinster forbundet med at understøtte og bidrage til den lokale interaktion. Især når den lokale interaktion er anerkendelsesorienteret bliver Hanstholm Fyr som kulturinstitution forankret i lokalsamfundet. Det tyder på at projekt "Menneske og Vind" har haft repræsentanter blandt de residerende kunstnere og videnskabspersoner, som har formået at involvere sig med lokalsamfundet, der går udover gængse projektkrav og dermed været med til at understøtte en vekselvirkende anerkendelsesproces til gavn for lokalsamfundet. I den forbindelse virker det også som om at de offentlige præsentationer som projekt "Menneske og Vind" i forvejen opererede med har været med til at understøtte denne vekselvirkning.

Der tændtes en ild imellem os, der skete noget uforudset. Det skete fordi at vi var forskellige og måske i virkeligheden også på mange måder meget ens. Vi researcher alle sammen, vi omdanner, omsætter, og formidler og fortolker nogle indtryk fra en kultur, vi gør det bare på hver vores måde og med hver vores udtryk, i hver vores udtryksform.

Rikke Nyvang, antropolog og videnskabsperson i projekt "Menneske og Vind" på Hanstholm Fyr, 2019.